

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ ДП «ЄМІЛЬЧИНСЬКЕ ЛГ»

За матеріалами безперервного лісовпорядкування загальна площа земель лісового фонду ДП «Ємільчинське ЛГ» становить – 51123,1 га, із них лісові землі – 49547,1 га, або 96,9 %, в. т.ч. вкриті лісовою рослинністю землі – 46275,8 га, або 90,5 % від лісових земель. В лісах підприємства переважають соснові насадження площа яких складає 17614 га. Необхідно відмітити, що сосна звичайна світлолюбива, невибаглива до тепла та має малу чутливість до посухи. Вона зростає у різних типах лісорослинних умов, які характеризуються широкою амплітудою багатства і вологості ґрунту, а це, в свою чергу, робить дану деревну породу чутливою до зміни кліматичних умов коли вона зростає в крайніх едатопах в межах її екологічного ареалу. Більш як 70 % вкритих лісовою рослинністю земель ДП «Ємільчинське ЛГ», це ліси штучного походження. Загальна площа лісових культур становить 15493,5 га, або 30,3 % від вкритих лісовою рослинністю земель. Перелічені ліси вважаються більш вразливими до шкідників і хвороб у порівнянні з лісами природного походження.

Нашими дослідженнями, які проводились разом з науковцями Поліського філіалу УкрНДЦЛГА, було встановлено стрімке смертельне ураження сосни звичайної. В його основі – безпрецедентний спалах масового розмноження стовбурових шкідників та пов'язаних з ними хвороб, для яких склався і підтримується екологічний оптимум життєдіяльності. Визначена також вся сукупність передумов і причин виникнення і розвитку всихання. Головні з них: зміни клімату у напрямку наростання посушливості, зневоднення та ослаблення лісів і створення надзвичайно сприятливих умов для розмноження шкідників; неякісна та несвоєчасна локалізація перших осередків всихання; домінування у лісовому фонді монокультур сосни звичайної; давня і висока зараженість деревостанів кореневими гнилями та наявність лісових насаджень пошкоджених стихійними явищами, пожежами й спалахами шкідників-хвоєгризів; непридатність та обмежувальний характер чинної нормативної бази із захисту лісу і проведення санітарно-оздоровчих заходів щодо організації ефективної боротьби з всиханням. Внаслідок продовження дії названих та ряду інших факторів у соснових насадженнях діагностується складна лісопатологічна ситуація.

Для забезпечення належного санітарного стану лісів щорічно підприємством проводяться деякі заходи. В цілому, загальний план проведення рубок формування і оздоровлення лісів за останні 5 років щорічно перевищується як за площею (близько 700 га), так і за запасами зрубаной деревини. Перевиконання відбувається за рахунок санітарних рубок і пов'язане з виникненням на протязі року всихання деревостанів на нових площах.

Вплив основних негативних факторів на екологічний стан лісів підпорядкованих ДП «Ємільчинське ЛГ» показує, що 2,3 % площі ділянок вкритих лісовою рослинністю земель піддалися негативному впливу шкідників, хвороб лісу і інших чинників (табл. 1).

Таблиця 1

Впливи шкідників, хвороб лісу і диких тварин

№ п/п	Впливи і їх оцінка	Вкриті лісовою рослинністю землі (ВЛРЗ)		Пошкоджені деревостани	
		Площа, га	Запас, тис.м ³	Площа, га	% від ВЛРЗ
1	Стовбурові шкідники	43489	8595,3	320	0,7
2	Хвороби лісу, із них коренева губка	– –	– –	708	1,6
				476	1,1
3	Пошкоджено дикими тваринами	– –	– –	638	0,2
Разом:		– –	– –	1028	2,3

Для підтримки належного санітарного стану в лісах підприємства, лісовою охороною проводяться щорічні лісопатологічні обстеження на площі 8500 га, своєчасно плануються та проводяться санітарно-оздоровчі заходи. Хімічні заходи боротьби зі шкідниками лісу не використовуються. Втім перелічені

заходи є недостатніми на що вказують дані обліку площі осередків всихань лісу від шкідників і хвороб рік (табл. 2).

Таблиця 2

Площі насаджень з осередками шкідників і хвороб лісу (2018р.)

Показники	Площа, (га)
Нові осередки шкідників і хвороб, що виникли у звітному році	33820
шкідників лісу	30698
хвороб лісу	3122
Осередки шкідників і хвороб лісу, ліквідовані заходами боротьби	30126
шкідників лісу	26640
хвороб лісу	3486
Осередки шкідників і хвороб лісу, ліквідовані під впливом природних факторів, у т. ч.:	210
шкідників лісу	207
хвороб лісу	3

Даний аналіз показує, що нові осередки спалахів всихань соснових лісів від шкідників і хвороб за 2018 рік зареєстровані на площі 33820 га. Осередки шкідників і хвороб лісу, ліквідовані під впливом природних факторів спостерігались на площі близько 210 га. Серед вказаних факторів відмічається природне затухання осередків всихання сосни звичайної під впливом комах-ентомофагів– природних ворогів комах-шкідників та їх патогенів. Новітній патологічний процес вимагає тотожної його змістові системи боротьби. На нинішньому етапі базовою складовою залишаються санітарні рубки, нормативно встановлені в Україні для локалізації осередків шкідників та хвороб на основі світової і вітчизняної лісозахисної практики, з кардинальним коригуванням термінів і способів їхнього застосування відповідно до сучасної біології найбільш небезпечних шкідників. Кращий зарубіжний досвід підтверджує реальну можливість ліквідації спалахів розмноження короїдів.